

Signers:

<i>Name</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Tømmervik, May Brit	BANKID_MOBILE	2019-03-22 09:10
Rullestad, Silje	BANKID_MOBILE	2019-03-26 13:19
Solløs, Tone Eikeland	BANKID	2019-03-26 18:11

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

Årsregnskap
2018
for

BKK Pensjonskasse

Organisasjonsnummer: 981 467 574

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP	Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	16	294 209	259 132
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	18	-215	-175
1.3 Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	1 316	6 513
Sum premieinntekter for egen regning		295 311	265 470
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		78 521	82 737
3.4 Verdiendringer på investeringer		-235 005	58 606
3.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		161 513	149 921
Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		5 030	291 263
5. Pensjoner mv.			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto	19	-138 045	-128 422
5.2 Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	18	-117	0
Sum pensjoner mv.		-138 162	-128 422
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.1 Endring i pensjonskapital mv.	14	-212 993	-201 509
7.3 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14	64 329	-201 511
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-148 664	-403 020
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader	21	-5 321	-4 562
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	21	-7 062	-6 660
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-12 382	-11 222
11. Resultat av teknisk regnskap		1 132	14 069

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		5 840	5 907
12.4 Verdiendringer på investeringer		-17 084	3 978
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		11 854	10 699
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		610	20 585
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til			
14. selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader	21	-382	-326
14.2 Andre kostnader	21	-0	0
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-382	-326
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		227	20 259
16. Resultat før skattekostnader		1 360	34 328
17. Skattekostnader	23	-471	6
20. TOTALRESULTAT	22	888	34 334
Overført fra/til risikoutjevningssfond	22	0	3 140
Overført fra/til egenkapital	22	-888	-37 474
SUM OVERFØRT		-888	-34 334

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER

Tall i hele tusen

Note 31.12.2018 31.12.2017

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

2. Investeringer

2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	106 352	112 886
2.4.2	Rentebærende verdipapirer	3	182 092	170 479
2.4.3	Utlån og fordringer	5	9 312	16 744
2.4.4	Finansielle derivater	4	16	657
	Sum investeringer		297 772	300 767

3. Fordringer

3.1	Fordringer knyttet til premieinntekter	8	5 420	4 268
3.2	Andre fordringer	8	7 088	2 893
	Sum fordringer		12 507	7 161

SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

310 280 307 928

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen

8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	1 476 735	1 503 487
8.4.2	Rentebærende verdipapirer	3	2 495 020	2 254 091
8.4.3	Utlån og fordringer	5	134 488	211 364
8.4.4	Finansielle derivater	4	218	8 594
	Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		4 106 461	3 977 535

SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

4 106 461 3 977 535

SUM EIENDELER

4 416 740 4 285 463

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

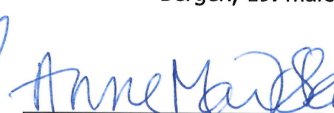
BKK Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		Note 31.12.2018 31.12.2017	
Tall i hele tusen			
10.	Innskutt egenkapital	72 292	72 292
11.	Opptjent egenkapital		
11.1	Risikoutjevningfond	15 917	15 917
11.2	Annen opptjent egenkapital	232 770	231 881
	Sum opptjent egenkapital	248 687	247 798
14.	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje		
14.1	Pensjonskapital mv.	14 3 506 892	3 293 899
14.2	Tilleggsavsetninger	14 4 989	4 989
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15 574 057	662 484
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	4 085 938	3 961 372
15.	Avsetninger for forpliktelser		
15.2	Forpliktelser ved skatt		
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt	250	0
	Sum avsetninger for forpliktelser	250	0
16.	Forpliktelser		
16.1	Finansielle derivater	4 6 021	264
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9 104	32
16.3	Andre forpliktelser	9 3 448	3 703
	Sum forpliktelser	9 573	4 000
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	4 416 740	4 285 463

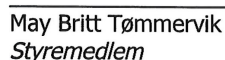
Bergen, 19. mars 2019

Jostein Søfteland
Styrets leder

Anne Marit Steen
Nestleder

Harald Reikvem
Styremedlem

Silje Rullestad
Styremedlem

May Britt Tømmervik
Styremedlem

Martin Holvik
Styremedlem

Ingvar Byrkjeland
Styremedlem

Berit Larsen
Styremedlem

Birte Strander
Styremedlem

Tone Eikeland Solløs
Styremedlem

Cathrine Gjedebø
Styremedlem

Svein Davidsen
Styremedlem

Bjørnar Dahle
Styremedlem

Geir Magne Evebø
Styremedlem

Lars Krüger
Daglig leder

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Egenkapitaloppstilling

Egenkapital	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	72 292	72 292
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	72 292	72 292
Annen opptjent egenkapital 01.01	231 881	194 407
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	888	37 474
Annet opptjent egenkapital 31.12	232 770	231 881
Risikoutjevningssfond 01.01	15 917	19 057
Overført fra/til risikoutjevningssfond	0	-3 140
Risikoutjevningssfond 31.12	15 917	15 917

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Kontantstrømoppstilling

	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	268 960	186 733
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	1 199	6 513
Finansinntekter	79 422	89 754
Utbetalte pensjoner mv.	-138 045	-128 422
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-12 979	-11 723
Andre inntekter/kostnader	-0	0
Betalte skatter	-221	-194
Endring i periodiseringer	-1 257	-445
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	197 079	142 217
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto investert i aksjer og andeler	-6 337	252 505
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	-264 412	-349 041
Netto investert i utlån	0	0
Netto investert i andre finansielle eiendeler	-7 513	-4 520
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-278 262	-101 056
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0
Likviditetsbeholdning 1.1.	228 100	186 939
Netto kontantstrøm for perioden	-81 183	41 161
Likviditetsbeholdning 31.12.	146 917	228 100

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Pensjonskasse

Noter

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap m.v.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

Aksjer og andeler med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, verdipapirfond og aksjer og andeler i selskap med deltakerfastsetting (IS/KS/ANS). Virkelig verdi på børsnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Rentebærende verdipapirer

Rentebærende verdipapirer måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av investering i obligasjoner, sertifikater og verdipapirfond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Forvaltning av investerings- og selskapsporteføljen (ytelsespensjon)

Med virkning fra 01.01.2009 forvaltes pensjonskassens midler etter regelverket for kollektivt investeringsvalg. Pensjonskassens eiendeler og avkastning på disse, fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (investeringsvalgporteføljen) før årsoppgjørdisposisjoner. Det innebærer at verdipapirene regnskapsføres til virkelig verdi slik at eventuell merverdi i forhold til kostpris ikke føres til kursreguleringsfond.

Forvaltning av innskuddsporteføljen (innskuddspensjon)

Pensjonskassens eiendeler i innskuddsporteføljen forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fem ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen. Eiendelene i innskuddsporteføljen er i notene inkludert i kundeporteføljen for investeringsvalg.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

Forsikringsmessige forpliktelser

Regnskapsstandarden IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Pensjonskassens forsikringskontrakter omfattes av standarden. De regnskapsmessige avsetningene knyttet til forsikringskontrakter er i utgangspunktet forankret i norsk særlovgivning og er i det vesentlige i samsvar med IFRS 4. I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetsloven blir pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kundeportefølje og en selskapsportefølje.

Pensjonskapital

Pensjonskapital er kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler. Ved beregning av pensjonskapital benyttes dødelighetsgrunnlaget K2013. Pensjonskassen er fullt oppreservert til dette dødelighetsgrunnlaget. Administrasjonsreserven er bygget opp i tråd med gjeldende forskrifter og utgjør 4 % av pensjonskapitalen. Pensjonskapitalen er beregnet med en grunnlagsrente på 3 % for opptjening før 1.1.2012, 2,5% for 2012-2014 og 2,0 % for opptjening fra og med 1.1.2015. Ved overgang til AFP mellom 62 – 65 år avsettes full pensjonskapital for å dekke fremtidige forpliktelser for AFP 65 – 67 år.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfelle som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av pensjonskapitalen, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 med tilhørende forskrift.

Annet

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivat.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til pensjonskapital i forsikringsfondet.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

Regnskapsmessig behandling av flytting

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får en oppsatt rettighet i pensjonskassen.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Utsatt skattefordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert.

Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4.

Skattesats for formuesskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

Fra 2018 er det kommet nye skatteregler for pensjonsforetak som skiller den skattemessige behandling i selskaps- og kundeporteføljen. For 2018 er det beregnet overgang til nytt regelverk i tråd med presiseringer og retningslinjer fra skatteetaten.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 2 - AKSJER OG ANDELER**Aksjer og andeler (Ytelsespensjon)**

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre verdi
Austevoll Seafood ASA	153 200	3 141	16 362	13 220
Bonheur ASA	28 000	4 421	2 621	-1 800
DNB ASA	105 500	10 237	14 575	4 338
Kid ASA	186 100	5 501	6 700	1 199
Borregaard ASA	103 500	4 432	7 742	3 310
Lerøy Seafood Group ASA	453 100	3 859	29 877	26 018
Norsk Hydro ASA	364 200	12 534	14 280	1 746
Odfjell SE ser. A	232 400	8 596	6 856	-1 740
Orkla ASA	140 300	6 706	9 546	2 840
SalMar ASA	37 800	1 174	16 178	15 004
Equinor ASA	108 000	15 389	19 845	4 456
TGS-NOPEC Geophysical Co ASA	157 000	19 879	32 782	12 902
SpareBank 1 SR-Bank ASA	303 200	14 355	27 045	12 691
Wilh. Wilhelmsen Holding ASA ser	121 500	16 564	19 586	3 021
Wallenius Wilhelmsen ASA	144 600	5 793	4 295	-1 498
Veidekke ASA	90 400	9 395	8 760	-635
Storebrand ASA	259 500	18 450	15 996	-2 454
Yara International ASA	92 600	24 714	30 882	6 169
Sum norske aksjer		185 140	283 927	98 786
Sparebank 1 SMN	221 024	12 042	18 610	6 569
Sparebanken Møre	20 520	3 522	5 807	2 285
Sparebank 1 Nord-Norge	268 346	9 147	16 852	7 705
Sum egenkapitalbevis		24 711	41 270	16 559
Prosafe SE ser. Ord	207 031	5 176	2 787	-2 389
Subsea 7 SA	196 500	17 372	16 561	-811
Sum internasjonale aksjer		22 548	19 348	-3 200
Nordea Kapital	4 206	22 605	48 972	26 367
Nordea Norge Pluss	31 179	65 000	58 909	-6 091
Nordea Norge Verdi	11 531	54 183	123 967	69 784
Storebrand Global Indeks B	143 414	280 548	353 044	72 496
Sum norske aksjefond		422 336	584 891	162 556
Artisan Glob Opportunities	530 048	75 020	70 488	-4 532
AKO Global L/O CF2 H2N	75 000	75 000	65 435	-9 565
Orbis Global L/O Base RRF G23	38 347	75 000	67 689	-7 311
Sum internasjonale aksjefond		225 020	203 612	-21 408
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	3 134 836	1 927	2 012	85
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	310	189 872	199 166	9 293
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	153 093 876	173 160	194 974	21 814
Sum eiendomsfond		364 958	396 151	31 193
DNB Private Equity I KS	17 797 500	0	8 696	8 696
DNB Private Equity I GP AS	1 977 500	0	966	966
Sum PE		0	9 662	9 662
Sum aksjer og andeler (Ytelsespensjon)		1 244 713	1 538 861	294 148

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

Risikoprofil aksjer (Ytelsespensjon)

BKK Pensjonskasse har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom en diskresjonært forvaltet norsk aksjeportefølje hos Pareto, to norske aksjefond og to utenlandsk aksjefond. Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 26,7 % og 32,6 % året gjennom. Summen av enkeltaksjer og aksjefond utgjorde ved utgangen av 2018 26,7 % av totalporteføljen. Hovedvekten av aksjeeksponeringen er mot globale aksjemarkeder. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

Aksjer og andeler (Innskuddspensjon)

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre verdi
Danske Invest Norge II	2	28	27	-1
KLP Aksje Verden Indeks	8 989	24 512	24 272	-240
KLP Aksje EM Ind I	0	0	0	0
Sum norske aksjefond		24 540	24 299	-241
Sector Global Equity Kernel H2N	23 742	21 558	19 907	-1 651
Vanguard SRI Global Stock Institutional	11	21	21	0
Sum internasjonale aksjefond		21 579	19 928	-1 651
Sum aksjer og andeler (Innskuddspensjon)		46 119	44 227	-1 892

Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

Andel selskapsportefølje	106 352
Andel investeringsvalgportefølje	1 476 735
Sum aksjer og andeler	1 583 087

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 3 - RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER**Obligasjoner (Ytelsespensjon)**

	Pålydende verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre verdi	Påløpte renter
Stat- og statgaranterte	10 000	10 448	10 146	-302	305
Eiendoms- og boligkreditt	449 000	453 398	454 342	944	3 208
Bank og kredittforetak	1 095 000	1 113 000	1 109 355	-3 644	9 621
Kommune/Fylkeskommune	496 000	499 012	498 475	-537	4 229
Andre utstedere	454 000	456 715	455 187	-1 528	2 251
Sum obligasjoner	2 504 000	2 532 572	2 527 505	-5 067	19 614

Beholdningen er bokført og verdsatt til observert markedsverdi. 93,5 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,1 % beregnet ut fra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 51 234. Porteføljene forvaltes av DNB Asset Management og Nordea Asset Management.

Obligasjons- og pengemarkedsfond (Ytelsespensjon)

	Pålydende verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre verdi	Påløpte renter
Storebrand Likviditet	8 757	88 441	87 655	-786	0
Sum pengemarkedsfond		88 441	87 655	-786	0

Obligasjons- og pengemarkedsfond (Innskuddspensjon)

	Pålydende verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre verdi	Påløpte renter
DNB Obligasjon III	0	3	3	0	0
Sum norske obligasjonsfond		3	3	0	0
PIMCO Income Fund H2N	101 688	10 442	10 417	-26	0
Bluebay Glob HY M H2N	1 149	1 142	1 112	-30	0
Bluebay IG Glob Agg H2N - M	24 109	24 907	24 525	-382	0
BlueBay IG Euro Agg R H2N	19	24	24	0	0
BlueBay Glob HY R H2N	37	54	52	-2	0
F.Templeton Glob Bond I USDH2N	583 104	6 222	6 204	-17	0
Sum internasjonale obligasjonsfond		42 791	42 334	-457	0

Sum rentebærende verdipapirer	2 663 807	2 657 497	-6 310	19 614
--------------------------------------	------------------	------------------	---------------	---------------

Rentebærende verdipapirer

Andel selskapsportefølje	182 092
Andel investeringsvalgportefølje	2 495 020
Sum rentebærende verdipapirer	2 677 111

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

Type	Forfall	Markeds- verdi	Påløpte renter
FX forward_EUR/NOK	14.03.2019	-1 062	
FX forward_EUR/NOK	14.03.2019	97	
FX forward_GBP/NOK	14.03.2019	-761	
FX forward_GBP/NOK	14.03.2019	-48	
FX forward_JPY/NOK	14.03.2019	-1 360	
FX forward_JPY/NOK	14.03.2019	55	
FX forward_USD/NOK	14.03.2019	-1 575	
FX forward_USD/NOK	14.03.2019	-1 110	
Sum FX forward		-5 764	
Swap	25.01.2021	-199	133
Swap	19.02.2021	-130	81
Swap	09.11.2021	-167	0
Swap	27.11.2015	238	20
Sum renteswaper		-257	234
Sum finansielle derivater		-6 021	234

Totalt finansielle derivater

Andel selskapsportefølje	16
Andel investeringsvalgportefølje	218
Finansielle derivater (Forpliktelser)	-6 021
Sum finansielle derivater	-5 787

NOTE 5 - UTLÅN OG FORDRINGER

Bankinnskudd	146 917
Opptjente renter	4
Interimskonto	-3 121
Sum utlån og fordringer	143 800
Andel selskapsportefølje	9 312
Andel investeringsvalgportefølje	134 488
Sum utlån og fordringer	143 800

Bundne midler på skattetrekkskontoen utgjorde TNOK 3 457 per 31.12.2018.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Balanseført verdi per 31.12	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke observerbar input
Aksjer og andeler	1 538 861	344 544	788 503	405 814
Rentebærende verdipapirer	2 677 111	10 451	2 666 660	0
Bank	143 800	0	143 800	0
Derivater	-5 787	0	-5 787	0
Totalt	4 353 985	354 995	3 593 176	405 814

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO (ytelsespensjon)

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas i verdipapirfond og diskresjonært forvaltede porteføljer. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelenes verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom bufferkapital og markedsrisiko følges løpende, og uttrykkes gjennom måltallet bufferkapitalutnyttelse. Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.18 er bufferkapitalutnyttelsen på 49,2% i stresstest II, noe som anses som en tilfredsstillende risikosituasjon. Pensjonskassen overvåker også risikoen basert på stresstest I. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Bufferkapitalutnyttelsen per 31.12.18 var på 84,8% i stresstest I.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2018 investeringer i rentebærende papirer på MNOK 2634,8. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 1,42 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 41,5 ved et parallelt skift i rentekurven på +1 %. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Pensjonskassens renteinvesteringer er innenfor "investment grade". Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, ansees å være liten.

Valutarisiko

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70 % av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. 31.12.2018 eksponert for valutarisiko gjennom tre av sine aksjefond som investerer i utlandet. Dette utgjør 11,4% av forvaltningskapitalen. Hoveddelen (75%) av eksponeringen valutasikres.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldene forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 8 - FORDRINGER

	2018	2017
Premiefordringer	5 420	4 268
Fordring på selskap	3 121	0
Fordring forvalter	3 967	2 893
Sum fordringer	12 507	7 161

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

	2018	2017
Uhevet pensjon	104	32
Forskuddstrekk	3 425	3 205
Arbeidsgiveravgift	13	6
Leverandørgjeld	0	306
Gjeld til forvalter	10	186
Sum forpliktelser	3 552	3 736

NOTE 10 - SOLVENSMARGIN

	2018	2017
Innskutt kjernekapital	72 292	72 292
Opptjent egenkapital	232 770	231 881
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-19 564	-38 313
Netto ansvarlig kapital	285 498	265 860
50% av risikoutjevningssfond	7 958	7 958
50% av tilleggsavsetning	2 495	2 495
Sum annen solvensmarginkapital	10 453	10 453
Solvensmarginkapital	295 951	276 313
Minstekrav til solvensmargin	165 222	160 062
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	179 %	173 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING

	2018	2017	2016	2015	2014
Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen					
Verdijustert avkastning	0,1 %	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %
Realisert avkastning	0,1 %	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %
Kapitalavkastning på selskapsporteføljen					
Verdijustert avkastning	0,1 %	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %
Realisert avkastning	0,1 %	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %

Da pensjonskassen har felles forvaltning vil verdijustert avkastning være like for investeringsvalg- og selskapsporteføljen.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

BKK Pensjonskasse forvalter både innskudds- og ytelsespensjonsordninger. Med unntak av Fjordkraft AS, har alle selskapene lukket sine ytelsespensjonsordninger. Ansatte etter lukningsdato har innskuddspensjon. Mange ansatte har i tillegg valgt å gå over til innskuddspensjon. Pensjonskassen forvalter også innskuddspensjonsordningene til de fleste foretakene som har sin ytelsespensjon i pensjonskassen.

Ytelsespensjonsordning:

Pensjonsordningen er en bruttoordning, tilsvarende de ordningene som gjelder i kommunal sektor. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte - og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket for offentlig pensjon. Ordningen finansieres ved at medlemmene innbetaler 2% av pensjonsgrunnlaget. Det øvrige premiebehovet dekkes av selskapene.

Pensjonskassen forvalter ytelsespensjonsordningene for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Digitek AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Energitjenester AS, BKK EnoTek AS, BKK Nett AS, BKK Produksjon AS, BKK Varme AS, Validér AS, Fjordkraft AS, Sunnhordland Kraftlag AS, Tafjord Kraft AS, Tafjord Kraftproduksjon AS, Tafjord Marked AS, Tafjord Kraftvarme AS, Mørenett AS, Sognekraft AS, Vestavind Energi AS, Vestavind Offshore AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS, SFE Produksjon AS, Sunnfjord Energi AS og Etrygg AS.

Innskuddspensjonsordning:

Pensjonsordningen (inklusive pensjonskapitalbevis) forvaltes med investeringsvalg etter lov om innskuddspensjon. De ansatte kan selv velge mellom fem risikoprofiler. Ordningene har ulike innskuddssatser og premiebehov dekkes, med ett unntak, i sin helhet av selskapene. Etter nærmere regler ytes pensjon ved uførhet, etterlatte - og barnepensjon. Disse risikoytelserne er uten fripoliseopptjening.

Pensjonskassen forvaltet per 31.12.2018 innskuddspensjonsordningen for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Digitek AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Energitjenester AS, BKK EnoTek AS, BKK Nett AS, BKK Produksjon AS, BKK Varme AS, Validér AS, Sognekraft AS, Sunnhordland Kraftlag AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS og SFE Produksjon AS og Sunnfjord Energi.

Antall medlemmer i pensjonsordningene fordeler seg på:

	Ytelse	Innskudd
Aktive	1 124	916
Uførepensjonister	102	2
Øvrige pensjonsmottagere	1 350	4
Oppsatte rettigheter/Pensjonskapitalbevis	2 154	93
Totalt antall	4 730	1 015

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 4,2 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 prosent i uførehyppigheten vil være en økning i pensjonskapitalen på 9,1 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 prosent reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i pensjonskapitalen på 86,6 millioner kroner.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSER**Ytelse med investeringsvalg**

	Pensjons- kapital	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetning	Premiefond
1. Inngående balanse	3 239 774	4 989	0	661 161
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	178 814	0	0	12 432
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelse	0	0	0	-93 186
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	11 780
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	178 814	0	0	-68 974
3. Ikke resultatførte endringer i				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet			0	-24 140
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	0	0	0	-24 140
4. Utgående balanse	3 418 587	4 989	0	568 047

Innskudd med investeringsvalg

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetning	Innskudds- fond
1. Inngående balanse	54 126	0	0	1 323
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	34 179	0	0	0
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelse	0	0	0	0
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	4 645
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	34 179	0	0	4 645
3. Ikke resultatførte endringer i				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	43
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	0	0	0	43
4. Utgående balanse	88 305	0	0	6 011

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 15 - PREMIEFOND

	2018	2017	2016	2015	2014
Premiefond 01.01.	661 161	530 775	363 489	404 524	345 704
Innbetalt til premiefond	226 893	150 367	236 646	189 405	106 547
Overført fra andre ordninger	0	0	5 457	812	0
Overført til andre ordninger	0	0	-13 373		0
Belastet premie	-252 156	-223 663	-243 034	-229 076	-213 315
Fordring premie	1 122	2 172	-5 178	1 040	5 265
Tilført premiereserve for fratrådte	0	0	0	0	49
Premierestorno	0	0	0	0	79
Garantert rente	12 432	9 404	7 106	6 493	6 264
Resultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	11 780	192 107	179 662	6 787	153 932
Til dekning av negativ renteresultat	-93 186	0	0	-16 496	0
Premiefond 31.12.	568 047	661 161	530 775	363 489	404 524

Fordeling av premiefond per 31.12 per medlemselskap

	2018	2017	2016	2015	2014
BKK AS	93 836	101 808	100 485	79 797	76 847
BKK DigiTek AS *	21 041	23 337	21 298	15 050	15 578
BKK Elsikkerhet AS	5 243	4 932	3 795	2 060	2 188
BKK Energitjenester AS	2 538	2 847	4 248	2 764	3 028
BKK EnoTEK AS	983	3 991	4 345	0	0
BKK Nett AS	174 528	200 901	156 155	114 330	128 171
BKK Produksjon AS	45 557	75 838	51 573	29 316	41 928
BKK Varme AS	1 838	1 898	1 975	1 198	1 279
Etrygg AS	0	521	199	65	104
Fjordkraft AS	26 866	29 614	22 836	13 424	19 119
Mørenett AS	35 246	40 360	31 446	20 885	18 490
SFE Kraft AS	2 069	2 552	1 435	659	827
SFE Nett AS	27 763	33 154	23 785	11 263	15 571
SFE Produksjon AS	26 200	14 339	10 356	3 297	3 704
SKL Marked AS	0	0	0	5 063	5 144
SKL Nett AS	0	0	0	8 310	8 315
Sogn og Fjordane Energi AS	7 544	10 601	5 658	4 345	6 342
Sognekraft AS	16 105	19 273	17 389	11 450	12 884
Sunnfjord Energi AS	7 871	8 631	9 061	-327	2 391
Sunnhordland Kraftlag AS	42 226	49 889	38 750	24 861	22 442
Tafjord Kraft AS	15 326	17 973	13 289	11 603	10 161
Tafjord Kraftproduksjon AS	5 944	7 683	5 332	1 725	3 918
Tafjord Kraftvarme AS	3 489	5 153	2 762	268	2 065
Tafjord Marked AS	3 767	3 664	2 524	683	2 453
Validør AS	297	284	156	0	19
Vestavind Energi AS	503	632	759	367	491
Vestavind Offshore AS	1 266	1 285	1 165	1 033	1 065
Premiefond 31.12.	568 047	661 161	530 775	363 489	404 524

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

	2018	2017	2016
Innskuddsfond 01.01.	1 323	587	0
Innbetalt til innskuddsfond	42 047	36 367	12 623
Belastet innskudd	-36 236	-30 740	-11 838
Belastet annen premie	-5 817	-4 729	-1 883
Tilflyttet	20	0	0
Fordring premie	29	-162	1 132
Overskuddsdisponering	4 645	0	553
Innskuddsfond 31.12.	6 011	1 323	587

Fordeling innskuddsfond per medlemselskap

	2018	2017	2016
BKK AS	605	188	88
BKK DigiTek AS *	268	122	47
BKK Elsikkerhet AS	28	0	6
BKK Energitjenester AS	96	0	17
BKK EnoTEK AS	538	230	39
BKK Nett AS	1 266	328	158
BKK Produksjon AS	667	123	157
BKK Varme AS	29	0	5
SFE Kraft AS	35	0	0
SFE Nett AS	426	0	0
SFE Produksjon AS	128	0	0
Sogn og Fjordane Energi AS	191	0	0
Sognekraft AS	446	19	68
Sognenett AS	43	0	0
Sunnfjord Energi AS	499	206	0
Sunnhordland Kraftlag AS	211	0	0
Tafjord Kraft AS	141	24	0
Tafjord Kraftproduksjon AS	91	17	0
Tafjord Kraftvarme AS	85	17	0
Tafjord Marked AS	198	49	0
Validèr AS	18	0	2
Innskuddsfond 31.12.	6 011	1 323	587

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

			2018	2017
	Ytelse	Innskudd	Sum	Sum
Premie	245 188	41 011	286 199	235 989
Kostnadspremie	6 968	1 043	8 010	7 767
Rentegarantipremie	0	0	0	15 376
Fortjenesteelementpremie	0	0	0	0
Sum forfalt premie	252 156	42 053	294 209	259 132

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

For 2018 var det inngått katastrofereassuransavtale med Arch Re. Forsikringen dekker utbetalinger ved død og uførhet forårsaket av én hendelse der to eller flere personer dør eller blir ufør. Forsikringen gjelder dersom erstatningene overstiger 7,5 mill. kroner. Øvre grense er 150 mill. kroner per skadebegivenhet. Maksimal nettoskade pr. medlem er 12 mill. kroner. Premie for 2018 var 215 tusen kroner.

NOTE 18 - OVERFØRINGER TIL ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2018	2017
Overført pensjonskapital til andre	117	0
Sum overført til andre pensjonsinnretninger	117	0

NOTE 19 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2018	2017
Alderspensjoner	83 635	78 666
AFP	26 606	23 582
Uførepensjoner	7 423	7 895
Ektefellepensjoner	22 344	21 483
Barnpensjoner	290	366
Pensjon utbetalt av andre	-34	0
Premiefritak	64	0
Samordning pensjoner	-2 283	-3 570
Sum pensjoner	138 045	128 422

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 20 - TILFLYTTING FRA ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2018	2017
Pensjonskapital overført fra andre	1 316	6 513
Sum overført fra andre pensjonsinnretninger	1 316	6 513

NOTE 21 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2018	2017
Investeringsvalgportefølje		
Honorar til forvalter	5 321	4 562
Kontingenter	187	213
Administrasjonshonorar	6 347	5 967
Styrehonorar inkl. aga	103	103
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	139	125
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	0	34
Betalingsformidling	61	57
Andre administrative kostnader	226	162
Sum administrasjonskostnader investeringsvalgportefølje	12 382	11 222
Selskapsportefølje		
Honorar til forvalter	382	326
Andre kostnader	0	0
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	382	326

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 22 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

			2018	2017
	Ytelse	Innskudd	Sum	Sum
Risikoresultat før reassuranse	11 996	4 645	16 641	-2 965
Reassuranse premie	-215	0	-215	-175
Reassuranse erstatninger	0	0	0	0
Reassuranserultat	-215	0	-215	-175
Netto risikoresultat etter reassuranse	11 781	4 645	16 426	-3 140
Endring i erstatningsreserve	0	0	0	0
Annet	0	0	0	0
Risikoresultat	11 781	4 645	16 426	-3 140
Renteresultat				
Netto finansinntekter	8 711	-371	8 341	291 263
Garanterte renter reserve	-89 465	371	-89 095	-89 752
Garanterte renter premiefond	-12 432		-12 432	-9 404
Renteresultat	-93 186	0	-93 186	192 107
	93 185 925			
Kostnadsresultat				
Innbetalt premie	6 968	1 146	8 113	7 845
Frigjort v/utbetalinger m.v.	5 398	3	5 401	5 209
Faktiske adm.kostnader	-11 338	-1 044	-12 382	-11 222
Administrasjonsresultat	1 027	105	1 132	1 833
Samlet resultat	-80 378	4 749	-75 628	190 800
Premie for renterisiko	0	0	0	15 376
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	0	0	0	0
Netto resultat	-80 378	4 749	-75 628	206 176
Disponering av tekniske resultater				
til/fra premiefond	81 406		81 406	-192 107
til/fra innskuddsfond		-4 645	-4 645	0
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer				
over resultat	1 028	105	1 132	14 069
Teknisk resultat fra regnskap			1 132	14 069
Ikke-teknisk resultat			227	20 259
Resultat før skatt			1 360	34 328
Skattekostnad			-471	6
Totalt resultat			888	34 334
Disponert til/fra risikoutjevningfond			0	3 140
Disponert til/fra egenkapital			-888	-37 474

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 23 - SKATT**Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt**

	2018	2017
Resultat før skattekostnader	1 360	34 328
+/- Permanente forskjeller	-12 891	-26 206
+/- Endring i midlertidige forskjeller	17 084	-45 145
Benyttet fremførbart underskudd	-5 553	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	0	-37 023
Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	2 346	486 507
Fremførbart underskudd	-220 258	-669 050
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-217 912	-182 543
Beregnet utsatt skatt	0	0
Grunnlag formueskatt	163 657	-45 456
Årets avsatte betalbare skatt	250	0
Endring utsatt skatt	0	0
Avvik/endring i skatt fra tidligere år	221	-6
Årets skattekostnad	471	-6

Overgangsregel

I forbindelse med overgang til nye skatteregler fra 2018 er det beregnet effekt av overgang fra gammelt til nytt skatteregime. Beregningen er gjort med utgangspunkt i presisering fra skatteetaten der oppgitt verdiendring i året inneholder effekter som følge av kursendring samt effekter på kostpris som følge av kjøp og salg.

Skattemessig verdi 31.12.2018	3 953 496
Skattemessig verdi 31.12.2017	-3 257 632
Årets verdiendring	-244 081
Sum	451 783
Fremførbart underskudd 31.12.2017	677 594
Fremførbart underskudd 01.01.2018	225 812
Saldo til gevinst og tapskonto 01.01.2018	0

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

NOTE 24 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2018 på TNOK 186 733.

BKK AS	21 019
BKK DigiTek AS *	9 199
BKK Elsikkerhet AS	3 288
BKK Energitjenester AS	2 051
BKK EnoTEK AS	15 789
BKK Nett AS	68 352
BKK Produksjon AS	22 758
BKK Varme AS	1 212
Etrygg AS	445
Fjordkraft AS	15 863
Mørenett AS	9 844
SFE Kraft AS	2 229
SFE Nett AS	14 453
SFE Produksjon AS	19 843
Sogn og Fjordane Energi AS	4 541
Sognekraft AS	6 952
Sunnfjord Energi AS	14 098
Sunnhordland Kraftlag AS	15 974
Tafjord Kraft AS	4 237
Tafjord Kraftproduksjon AS	6 497
Tafjord Kraftvarme AS	3 102
Tafjord Marked AS	5 371
Validèr AS	781
Vestavind Energi AS	591
Sognenett AS	451
Sum	268 940

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

NOTE 25 - ANSATTE, YTELSER OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen hadde ingen ansatte i 2018.

Honorar til styremedlemmer for 2018 utgjorde TNOK 90.

Styrehonorar er utbetalt til:

Catrine Gjedebo	Styremedlem	90
-----------------	-------------	----

Administrasjonshonorar til Gabler Pensjonstjenester AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen. Daglig leder er ansatt i Gabler Pensjonstjenester AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenestepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
938AF8A1EA3D47CD9346277946E3DF1E

BKK Årsberetning 2018 endelig.pdf

Signers:

<i>Name</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Tømmervik, May Brit	BANKID_MOBILE	2019-03-22 09:11
Rullestad, Silje	BANKID_MOBILE	2019-03-26 13:18
Solløs, Tone Eikeland	BANKID	2019-03-26 18:09

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
1ABC761E101946E59B7CC6C8DB07F934

THE SIGNED DOCUMENT FOLLOWS ON THE NEXT PAGE >

Årsberetning for BKK Pensjonskasse 2018

BKK Pensjonskasse ble opprettet i 2000 for ansatte i BKK-konsernet (BKK). I tillegg til BKK er Tafjord Kraft (TAFJORD), Sogn og Fjordane Energi (SFE), Sunnhordland Kraftlag (SKL), Fjordkraft, Sognekraft, Vestavind Energi, Vestavind Offshore, Validér AS, Sunnfjord Energi og Mørenett tilsluttet pensjonskassen. BKK Pensjonskasse har en offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Pensjonskassen er tilsluttet Overføringsavtalen.

Pensjonskassen har fra 2016 forvaltet innskuddspensjoner etter Lov om innskuddspensjon for foretakene tilknyttet pensjonskassen som ønsker dette. Med unntak av Fjordkraft har alle foretakene lukket sine ytelsesordninger for nye medlemmer. Foretakene har hatt valg med frivillig overgang til innskuddspensjon for sine ansatte.

Pensjonskassen har forretningsadresse i Oslo.

Styrets arbeid

Styret har i 2018 arbeidet med oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser.

Det er spesielt to forhold som styret har vist stor oppmerksomhet i 2018: Innføringen av strengere regelverk for behandling av personopplysninger, og de nye, strengere kapitalkrav for pensjonskasser som gjelder fra og med 2019. Styret har bl.a. fastlagt policy for behandling av personopplysninger, og pensjonskassen har inngått nye databehandleravtaler med sine tjenesteleverandører.

Som ledd i tilpasning til nytt kapitalkrav er styringsdokumentasjonen gjennomgått og supplert, bl.a. med reviderte handlingsregler knyttet til solvenskapitaldekning. Det er avholdt seminar for styrets medlemmer, med utvidet gjennomgang av regelverk, samt simulering av markedsutvikling, og påfølgende konsekvens for pensjonskassens solvenskapitaldekning.

Styrets arbeid bygger på vedtatt overordnet strategi for pensjonskassen.

Styret gjennomgår kapitalforvaltningsstrategien årlig eller oftere ved behov. Pensjonskassens økonomiske utvikling følges gjennom månedlige forvaltnings- og risikorapporter. Det utarbeides kvartalsvise regnskaper basert på forsikringsmessige avsetninger. Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne og kapitalsituasjon.

Internkontroll følges opp bl.a. gjennom daglig leders årlige rapportering. Pensjonskassens revisor har avgitt bekreftelse til styret i denne forbindelse.

Styret har gjennomført årlig egenevaluering. Det har i løpet av året vært avholdt 4 styremøter. Det er utarbeidet instruks for styrets arbeid samt instruks for daglig leders ansvars- og arbeidsområde. Det er utnevnt en egen investeringskomite med 4 av styrets medlemmer som møtes ved behov.

Styret har følgende sammensetning:

Oppnevnt av BKK:	Jostein Søfteland, styreleder Anne Marit Steen, nestleder Harald Reikvam
Oppnevnt av TAFJORD:	May Brit Tømmervik
Oppnevnt av SKL:	Silje Rullestad
Oppnevnt av SFE:	Martin Holvik
Oppnevnt av Sunnfjord:	Ingvar Byrkjeland
Oppnevnt av Sognekraft:	Berit Larsen
Oppnevnt av Fjordkraft:	Birte Strander
Eksternt styremedlem:	Catrine Gjedebø
Valgt blant medlemmene:	Svein Davidsen (BKK) Tone Eikeland Solløs (BKK) Bjørnar Dahle (Mørenett) Geir Magne Evebø (SFE)

Administrasjon

Pensjonskassen har ingen ansatte. Pensjonskassens styre forutsetter at foretakene og de ansattes organisasjoner gjennom sine valg av styrerepresentanter, har og følger egne planer for å fremme likestilling. Pensjonskassen er omfattet av allmennaksjelovens krav til representasjon av begge kjønn i styret. Pensjonskassens styre tilfredsstiller dette kravet.

Det er inngått avtale med Gabler Pensjonstjenester AS om full administrasjon av pensjonskassens virksomhet, herunder daglig ledelse, ansvarshavende aktuar og forsikringsteknisk administrasjon. Det er inngått avtale med Gabler Accounting AS om regnskapsføring. Lars Krüger er daglig leder for pensjonskassen.

Risikostyring

Styret har stilt rammer og krav for de viktigste risikoforhold, og etablert løpende rapportering. Risikostyringen, herunder investeringsstrategi, er fastlagt med utgangspunkt i at det ikke skal oppstå tap på medlemmenes opptjente rettigheter.

Resultatutviklingen følges gjennom året. Det utarbeides kvartalsregnskap, basert på markedsverdier og fullt forsikringsteknisk oppgjør. Pensjonskassen innførte beregningsgrunnlaget K2013 i sine tariffer fra 01.01.14, og er fullt oppresvert for dette. Styret har for øvrig vedtatt forsikringsstrategi, og følger forholdet mellom forsikringstariffer og avsetninger løpende. Forsikringsteknisk risiko, utover risiko knyttet til allment økende levealder, gjelder hovedsakelig risikoen for flere tilfeller av uførhet eller flere etterlatte enn de forutsetninger premietariffene er basert på. Forsikringsrisiko begrenses ved gjenforsikring for katastrofetilfeller.

Pensjonskassen er eksponert for markedsrisiko. Dette omfatter risiko for fall i aksjemarkeder, renteoppgang eller endret kredittprising som gir kurstap på obligasjoner, og endringer i valutakurser. Risikostyringen omfatter bl.a. grenser for eksponering mot de enkelte aktivaklasser og for tapspotensial i forhold til bufferkapital (stresstest). Styret følger avkastningen og bufferkapitalsituasjonen gjennom etablert månedlig rapportering. Det

utarbeides kvartalsvise kontrollrapporter. I tillegg har Gabler Investments AS oppfølging og uavhengig kontroll av pensjonskassens kapitalforvaltning.

Pensjonskasser er pålagt å rapportere og følge opp risikoeksponering gjennom en egen stresstest. Pensjonskassen skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, vil påvirke pensjonskassens bufferkapital. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Stresstest I er basert på virkelige verdier av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at pensjonskassen avvikles. Styret overvåker pensjonskassens risiko målt etter denne stresstesten kvartalsvis og skal vurdere tiltak dersom Stresstest I gir grunn til å tro at pensjonskassens fremtidige finansielle stilling er utsatt.

Fra og med 2019 innføres et nytt solvenskapitaldekningskrav på minimum 100 prosent for pensjonskasser. I denne forbindelse er forsikrings- og kapitalforvaltningsstrategiene gjennomgått og revidert, bl.a. for å styre risikoen for brudd på kapitalkravet. Med noen endringer, baseres beregningen av solvenskapitaldekningen på Finanstilsynets stresstester som pensjonskassen tidligere har beregnet og rapportert (Stresstest I). Det er gitt beregningsmessige overgangsregler frem til 2032.

Eiendelene er investert i verdipapirfond og delpor porteføljer i aktive mandater. Dette anses å gi en god reell risikospredning, slik at konsekvensen av at én enkelt motpart ikke oppfyller sine forpliktelser vil være begrenset. Kredittrisikoen i pensjonskassens forvaltning vurderes som lav. Forvalterne kan benytte terminer/renteswaper på rentepor porteføljen. I aksjepor porteføljen kan det benyttes salgsopsjoner for å begrense risikoen. Valutaterminer anvendes kun i sikringsøyemed. Utenlandske renteinvesteringer skal i hovedsak være sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i globale aksjer var per 31.12.2018 delvis valutasikret.

Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i at pensjonsutbetalinger har høyeste prioritet. Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Likviditetsstrategien anses å fungere tilfredsstillende.

Pensjonskassens midler forvaltes etter regelverket for kollektivt investeringsvalg. Foretakene har ansvar for avkastningen og godkjenner finansstrategi, mens finansforvaltningen utøves av Pensjonskassen. Partene har inngått avtale som regulerer dette. Pensjonskassens risiko knyttet til manglende avkastning er i utgangspunktet dekket ved rett til å belaste foretakenes premiefond, og deres plikt til å betale premietilskudd. Pensjonskassens innskuddsportefølje forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fem ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen.

Premier innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, anses å være liten.

Markedsutvikling

Flere av de foregående år var preget av god avkastning i aksjemarkedet og til dels fallende renter og kredittmarginer, noe som resulterte i god avkastning for pensjonskassen. I 2018

skjedde det motsatte. Aksjemarkedene hadde svak utvikling samtidig som renter og kredittmarginene steg, noe som gjenspeiles i en svakere avkastning i 2018.

Oslo Børs falt med 1,8 % i løpet av 2018, noe som likevel var blant de beste resultatene for verdens børser i 2018. Det amerikanske aksjemarkedet, som utgjør over 50 % av verdens aksjemarkeder målt i markedsverdi, hadde negativ årsavkastning for første gang siden 2008. Verdensindeksen MSCI World falt med 3,9 % målt i norske kroner i løpet av året.

Nedgangen i aksjemarkedene mot slutten av 2018 kan sees i sammenheng med at gode makroøkonomiske nøkkeltall var priset inn i markedet, frykt for konsekvenser på verdensøkonomien av handelskrigen mellom USA og Kina, samt innstramningen i amerikansk pengepolitikk. Den amerikanske sentralbanken FED har i 2018 økt styringsrenten med 25 basispunkter ved fire anledninger, og i dag er den amerikanske styringsrenten på 2,25 - 2,5 %. Også Norges Bank satte opp styringsrenten en gang, til 0,75 %. Dette var første gang siden mars 2016 at vi fikk en renteendring i Norge, og første gang på syv år at renten ble hevet.

Økning i styringsrentene ga høyere markedsrenter både i Norge og USA, og dette har trukket renteavkastningen ned i 2018. En annen sentral faktor som påvirker avkastningen i rentebærende verdipapirer er utviklingen i kredittmarginene. I 2018 så vi en utgang i kredittmarginene; jo lavere kreditttrating, desto større utgang. En bred globale obligasjonsindeks som omfatter statsobligasjoner, boliglånsobligasjoner og obligasjoner utstedt av bedrifter med investment grade-rating falt med 0,9 % i 2018.

Resultater

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. I tråd med gjeldende regnskapsforskrift, skal pensjonskassens totale midler fordeles mellom investeringsvalgporteføljen (teknisk regnskap/forsikringsfond) og selskapsporteføljen (ikke teknisk regnskap/ansvarlig kapital). Investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen forvaltes samlet og etter samme forvaltningsstrategi. Finansinntekter og -kostnader er i regnskapet fordelt pro rata mellom de to porteføljene.

Resultatutviklingen avhenger i hovedsak av avkastning fra finansforvaltningen ut over pliktig tilførsel til premiereserven (snitt grunnlagsrente ca. 2,7 %). Avkastning på forvaltningskapitalen målt etter markedsverdier var 0,1 % (7,4 % i 2017) og ga et renteresultat på -93,2 mill. kroner. Risikoresultatet var 16,4 mill. kroner fordelt med 11,8 mill. kroner på ytelsesordningen og 4,6 mill. kroner på innskuddsordningen. Administrasjonsresultatet ble 1,2 mill. kroner. I regnskapet er premiefondet for ytelsesordningen belastet med 81,4 mill. kroner og premiefond for innskuddsordningen tilført 4,6 mill. kroner. Regnskapsmessig resultat før skatt er 1,4 mill. kroner. Det fordeler seg med 1,3 mill. kroner på investeringsvalgporteføljene og 0,2 mill. kroner på selskapsporteføljen. Skattekostnaden er beregnet til 0,5 mill. kroner for 2018. Resultat etter skatt på 0,9 mill. kroner er disponert til opptjent egenkapital.

Forvaltningskapital per 31.12.2018 (i mill. kr):

Aksjer og andeler	1.583,1
Obligasjoner, bankinnskudd og andre fordringer	2.833,7
Til sammen	<u>4.416,7</u>

Ved fastsettelsen av premiereserven, er pensjoneringsalderen satt til 67 år. Ved overgang til AFP-pensjonering, blir det på pensjoneringstidspunktet beregnet og belastet en engangspremie som er tilstrekkelig til at premiereserven er fullt innbetalt. Pensjonsforpliktelsen (premiereserven) for aktive medlemmer, pensjonister (inkl. uføre) og medlemmer med oppsatte rettigheter (medlemmer som har sluttet), utgjorde 3.506,9 mill. kr. Etter disponering utgjorde premiefondet 574,1 mill. kroner per 31.12.2018. Premiefondet er tilordnet de foretak som inngår i pensjonskassen.

Til og med 31.12.18 er pensjonskassene pålagt et solvensmarginkrav. Pensjonskassens krav til solvensmargin var 165.222 tusen kroner. Solvensmarginkapitalen var 295.951 tusen kroner, som tilsvarer 179 prosent av kravet.

Nytt solvenskapitaldekningskrav på minimum 100 prosent for pensjonskasser innføres fra 2019. Ved årsskiftet oppfyller pensjonskassen dette kravet med 169 prosent.

Utsikter fremover

Styret legger vekt på å opprettholde en soliditet som gjør det mulig å ha en diversifisert aktivasammensetning. Målet er å kunne oppnå en fremtidig avkastning i overkant av grunnlagsrenten, med begrenset risiko. Pensjonskassens finansielle stilling anses å være god og tilpasset investeringsstrategien og det etablerte opplegg for risikostyring. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til pensjonskassers formelle soliditetskrav. Pensjonskassen vurderer sitt opplegg for risikostyring i forhold til nye krav til soliditet og risikomåling fortløpende.

Det er ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for resultat og finansiell stilling etter regnskapsårets slutt som ikke er omtalt i årsberetningen, og regnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

Bergen, 19. mars 2019

Jostein Sjøfteland
Styreleder

Tone Eikeland Solløs
Styremedlem

May Brit Tømmervik
Styremedlem

Martin Holvik
Styremedlem

Birte Strander
Styremedlem

Anne Marit Steen
Nestleder

Svein Davidsen
Styremedlem

Silje Rullestad
Styremedlem

Ingvar Byrkjeland
Styremedlem

Geir Magne Evebø
Styremedlem

Harald Reikvam
Styremedlem

Bjørnar Dahle
Styremedlem

Catrine Gjedebo
Styremedlem

Berit Larsen
Styremedlem

Lars Krüger
Daglig leder

Til styret i BKK Pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert BKK Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 888.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 19. mars 2019
Deloitte AS

Bjørn Lyse Opdal
statsautorisert revisor